

Міністерство освіти і науки України

**ДЕРЖАВНИЙ БІОТЕХНОЛОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

Факультет економічних відносин та фінансів

Кафедра економіки та бізнесу

МІЖНАРОДНА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ

Методичні вказівки для самостійної та індивідуальної роботи

**Харків
2024**

Міністерство освіти і науки України
ДЕРЖАВНИЙ БІОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет економічних відносин та фінансів
Кафедра економіки та бізнесу

МІЖНАРОДНА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ
Методичні вказівки для самостійної та індивідуальної
роботи здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини
ОПП Міжнародна економіка

Затверджено рішенням Науково-
методичної ради факультету
економічних відносин та фінансів
Протокол № 2 від 2.09.2024 р.

Харків
2024

УДК 327.7

Схвалено на засіданні кафедри економіки та бізнесу

Протокол № 2 від 2 вересня 2024 р.

Рецензенти:

Руслана Левкіна, д-р. екон. наук, професорка, професорка кафедри підприємництва та торгівлі Національного університету «Одеська політехніка».

М 41 Міжнародна безпека України: методичні вказівки для самостійної та індивідуальної роботи здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини ОПП Міжнародна економіка/ укладачі: Я.М. Котко, К.Ю. Величко. ДБТУ. – Харків : [б. в.], 2024. – 36.

Методичні вказівки для самостійної та індивідуальної роботи здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти ОПП «Міжнародна економіка» з дисципліни «Міжнародна безпека України» включають методичні матеріали для самостійного розв'язання за змістовими модулями та темами дисципліни, ключові терміни, тестові завдання, тематику індивідуальної роботи та методичні рекомендації щодо її виконання, а також пояснення щодо організації та зарахування неформальної освіти з дисципліни, список рекомендованої літератури.

УДК 327.7

Відповідальні за випуск:

Яна Котко, канд. екон. наук, доцентка кафедри економіки та бізнесу.

Катерина Величко, канд. екон. наук., доцентка кафедри економіки та бізнесу.

© Котко Я.М.,
Величко К.Ю., 2024
© ДБТУ, 2024

ВСТУП

Дисципліна «Міжнародна безпека України» має на меті формування теоретико-методологічної бази, яка дозволяє здобувачам вищої освіти оволодіти системними знаннями та практичними навичками, необхідними для аналізу, оцінки й прогнозування процесів забезпечення національної та міжнародної безпеки.

Особливий акцент робиться на вивченні сучасних викликів і загроз, з якими стикається Україна в умовах глобальних безпекових процесів, а також на розробленні й впровадженні ефективних механізмів і стратегій для їхньої нейтралізації в міжнародному контексті.

Метою дисципліни є формування у здобувачів комплексного розуміння системної сутності національної та міжнародної безпеки, принципів їх формування та взаємозв'язку між національною, регіональною та глобальною безпекою.

Дисципліна спрямована на створення теоретико-методологічного підґрунтя для оволодіння здобувачами навичками аналізу та оцінки процесів забезпечення національної та міжнародної безпеки в умовах глобалізації.

Основними завданнями є дослідження еволюції систем безпеки, виявлення передумов ефективної взаємодії держав у сфері мирного врегулювання конфліктів, а також розуміння природи загроз і формування стратегій мінімізації їх впливу на міжнародні відносини. Окрему увагу приділено дослідженню нормативно-правових засад міжнародної безпеки, їх співвідношенню із законодавством України, а також інституційним аспектам забезпечення безпеки. Здобувачі набувають навичок аналізу та оцінки безпекових процесів, їхнього впливу на окремі країни, регіони та міжнародну систему в цілому.

Завдання дисципліни «Міжнародна безпека України» полягають у наступному:

формування у здобувачів розуміння системної сутності міжнародної безпеки, принципів її формування та усвідомлення взаємозв'язків між національною, регіональною та глобальною безпекою;

створення теоретико-методологічного підґрунтя для оволодіння вміннями та навичками аналізу особливостей забезпечення міжнародної безпеки в умовах глобалізації;

дослідження еволюції системи міжнародної безпеки та визначення ключових передумов ефективної взаємодії країн у сфері мирного врегулювання конфліктів і розбіжностей у міжнародних відносинах;

розуміння природи загроз міжнародній безпеці та розвиток вмінь і навичок для формування стратегій мінімізації їх впливу на міжнародні відносини;

дослідження нормативно-правових засад міжнародної безпеки в контексті їх взаємозв'язку з чинним законодавством України;

оволодіння знаннями інституційних основ міжнародної безпеки та функцій ключових інститутів у цій сфері;

формування навичок комплексної оцінки впливу загроз міжнародній безпеці на окремі держави, регіональні об'єднання та міжнародну систему;

оволодіння методами аналізу процесів забезпечення міжнародної безпеки та оцінки їхніх наслідків для глобальної, регіональної та національної безпеки.

Предметом вивчення дисципліни «Міжнародна безпека України» є система теоретичних та практичних аспектів забезпечення національної та міжнародної безпеки, включаючи механізми, інститути, нормативно-правові засади і стратегії реагування на загрози національному та міжнародному миру в умовах глобалізації, а також взаємозв'язок між внутрішніми та зовнішніми аспектами безпекової політики України на міжнародній арені.

Практична робота здобувачів з дисципліни «Міжнародна безпека України» передбачає виконання навчально-практичного завдання запропонованого викладачем для ефективного засвоєння теоретичного матеріалу та формою реалізації певного способу діяльності при виконанні завдань. Практична робота має всебічну спрямованість на вивчення нового теоретичного матеріалу, набуття практичних навичок та удосконалення наявних знань та вмінь, перевірку результатів навчання.

Вивчення дисципліни формує наступні компетентності:

інтегральна компетентність: здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері міжнародних відносин у цілому та міжнародних економічних, зокрема, а також у процесі навчання, що передбачає застосування новітніх теорій та методів при здійсненні комплексних досліджень світогосподарських зв'язків, характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

загальні компетенції:

здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;

здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

спеціальні компетентності:

здатність обґрунтовувати доцільність застосування правових, економічних та дипломатичних методів (засобів) вирішення конфліктних ситуацій на міжнародному рівні;

здатність використовувати нормативно-розпорядчі документи та довідкові матеріали при здійсненні професійної діяльності у сфері дипломатії та міжнародних економічних відносин;

здатність проводити оцінку та аналіз безпекової компоненти у міжнародних економічних відносинах.

Навчальна дисципліна «Міжнародна безпека України» забезпечує формування таких програмних результатів навчання:

володіти навичками самоаналізу (самоконтролю), бути зрозумілим для представників інших бізнес-культур та професійних груп різного рівня (з фахівцями з інших галузей знань/видів діяльності) на засадах цінування різноманітності, мультикультурності, толерантності та поваги до них;

розуміти, виділяти й описувати нові явища, процеси й тенденції глобального розвитку, механізми й інструменти реалізації економічної політики та світових інтеграційних / дезінтеграційних процесів, у тому числі та євроатлантичної інтеграції;

здійснювати комплексний аналіз складних економічних систем, зіставляти та порівнювати їх складові, оцінювати й аргументувати оцінки результативності їх функціонування;

визначати причини, типи та характер міжнародних конфліктів і суперечок, обґрунтовувати і застосовувати економічні, юридичні та дипломатичні методи і засоби їх вирішення на міжнародному рівні, відстоюючи національні інтереси України;

розуміти та застосовувати чинне законодавство, міжнародні нормативні документи, угоди, довідкові матеріали, чинні стандарти і технічні умови тощо у сфері міжнародних економічних відносин та дипломатії;

відстоювати національні інтереси України з урахуванням безпекової компоненти міжнародних економічних відносин.

Методичні вказівки підготовлено для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини» та усіх, хто цікавиться особливостями функціонування міжнародної безпеки та специфікою міжнародної безпеки в умовах невизначеності.

I. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ ЗА ЗМІСТОВИМИ МОДУЛЯМИ ТА ТЕМАМИ ДИСЦИПЛІНИ

РОЗДІЛ I. МІСЦЕ МІЖНАРОДНОЇ БЕЗПЕКИ В СИСТЕМІ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

Тема 1. Становлення та розвиток безпекових досліджень

Ієрархія концепцій національної, регіональної, міжнародної та глобальної безпеки. Співвідношення понять «безпека», «стабільність», «сталій розвиток», «стратегічна стабільність».

Параметри забезпечення міжнародної безпеки та чинники, що впливають на неї в умовах глобалізації. Взаємозв'язок та відмінності між поняттями «міжнародна», «регіональна» та «національна» безпека. Класифікація видів міжнародної безпеки. Погляди на безпеку держави в добу Просвітництва (Т. Гоббс, Д. Локк).

Концепції національної (державної) безпеки ХІХ століття. Теорія національних інтересів Г. Моргентау. Еволюція підходів до трактування природи міжнародної безпеки. Геополітичні теорії Х. Макіндера, Н. Спідмена, З. Бжезинського, А. Хаусхофера. Концепція «зіткнення цивілізацій» С. Хантінгтона. Мондіалістські ідеї Ф. Фукуяма. Катастрофічні прогнози К. Санторо. Вплив глобалізації на міжнародну безпеку.

Тема 2. Система міжнародної безпеки

Сутність та складові системи міжнародної безпеки. Принципи забезпечення міжнародної безпеки: принцип мирного співіснування, принцип незастосування сили або загрози силою у міжнародних відносинах, принцип суверенної рівності держав принцип рівної безпеки, принцип не нанесення шкоди національній безпеці, принцип непорушності державних кордонів, принцип територіальної цілісності, принцип мирного врегулювання суперечок, принцип невторчання, принцип поваги прав людини.

Сутність та складові безпекового середовища як сукупності умов, факторів і обставин, що впливають на стан безпеки держави або міжнародної

спільноти. Його сутність полягає у забезпеченні стійкого розвитку, стабільності та захисту від загроз різного характеру (військових, економічних, політичних, інформаційних тощо).

Сутність та класифікація загроз міжнародній безпеці. Екзогенні та ендогенні загрози міжнародній безпеці. Взаємозв'язок економічних, політичних, культурних, науково-технічних, соціально-демографічних та військових загроз економічній безпеці.

Тема 3. Правові основи забезпечення міжнародної безпеки

Ієрархія нормативно-правових актів у сфері міжнародної безпеки. Співвідношення міжнародного та національного законодавства у сфері безпеки. Огляд ключових концепцій ООН щодо забезпечення міжнародної безпеки. Міжнародно-правові акти, що регулюють підтримку міжнародної безпеки, включаючи Статут ООН, резолюції Ради Безпеки та Генеральної Асамблеї ООН. Злочини проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку.

Міжнародні договори про нерозповсюдження зброї масового знищення та заходи з посилення контролю за нерозповсюдженням ядерної зброї як інструмент забезпечення міжнародної безпеки. Проблеми ядерного роззброєння на сучасному етапі. Політика ядерного стримування та її роль у системі міжнародної безпеки. Питання нерозміщення ядерної зброї на території нових держав.

Роль МАГАТЕ та режиму нерозповсюдження ядерної зброї. Сучасний стан питань, пов'язаних з нерозповсюдженням ракетних технологій. Поняття режиму контролю за ракетною технологією.

Тема 4. Інституційні основи підтримання міжнародної безпеки

Міжнародні організації у сфері забезпечення міжнародної безпеки, їх класифікація та характеристика. Організація об'єднаних націй та її роль у забезпеченні міжнародної безпеки.

Характеристика основних органів ООН (Генеральна Асамблея, Рада Безпеки, Економічна та соціальна рада, Міжнародний суд ООН - International Court of Justice, Секретаріат).

Роль Міжнародного валютного фонду (МВФ) та «Великої Сімки» у вирішенні проблем міжнародної безпеки. Проблема адаптації існуючих структур міжнародної безпеки до сучасних реалій. Основні результати

«Саміт тисячоліття» та його вплив на забезпечення міжнародної безпеки. Проблема міжнародного тероризму і міжнародні стратегії боротьби з ним. Діяльність антитерористичної коаліції: досягнення та виклики.

Роль інститутів ООН у боротьбі з бідністю та проблемами міграції як

частина глобальної безпеки. Сутність Північноатлантичного договору. Розширення НАТО та його наслідки для вирішення проблематики міжнародної безпеки. Прийняття до Альянсу нових країн, особливо з Центральної та Східної Європи, та вплив цього процесу на міжнародну безпеку.

РОЗДІЛ 2.

ГЛОБАЛЬНІ СТРАТЕГІЇ ТА ПОЛІТИКИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ БЕЗПЕКИ: ЕКОНОМІЧНИЙ, ПРОДОВОЛЬЧИЙ ТА ОБОРОННИЙ ВИМІРИ

Тема 5. Стратегії та політика забезпечення міжнародної економічної безпеки

Економічна безпека та її місце в системі міжнародної безпеки. Система економічної безпеки. Рівні економічної безпеки. Еволюція граничних нормативів економічної безпеки в Україні та світі. Проблеми посилення економік в контексті вимог міжнародної економічної безпеки. Чинники міжнародної економічної безпеки. Проблема протиріччя національних та міжнародних економічних інтересів.

Діяльність ТНК та їх вплив на національну та міжнародну економічну безпеку. Фінансова безпека держави. Концепція фінансової безпеки України та її місце у забезпеченні економічного суверенітету. Вплив технологічних змін на міжнародну економічну безпеку. Кібербезпека як нова компонента міжнародної безпеки.

Тема 6. Міжнародна продовольча безпека та напрями її забезпечення

Проблематика міжнародної продовольчої безпеки. Еволюція формулювання та вирішення проблем міжнародної продовольчої безпеки. Класифікація регіонів за рівнем продовольчої безпеки. Міжнародні організації та їх роль у вирішенні проблеми нестачі продовольства. «Міжнародні зобов'язання по забезпеченню продовольчої безпеки у світі» та їх інтерпретація.

Критерії та індикатори міжнародної продовольчої безпеки. Роль міжнародної торгівлі у вирішенні проблем продовольчої безпеки. Транснаціоналізація аграрної сфери та регуляторні підходи. Гуманітарні та комерційні підходи до вирішення міжнародної продовольчої безпеки.

Тема 7. Роль НАТО в системі міжнародної та євроатлантичної безпеки

Роль Організації Північноатлантичного договору (НАТО) в сучасній системі міжнародної та євроатлантичної безпеки. Аналіз основних функцій НАТО як ключового інституту колективної оборони та забезпечення стабільності в умовах зростаючих глобальних загроз. Еволюція стратегії Альянсу, його діяльність у рамках підтримання миру, роль у врегулюванні регіональних конфліктів та протидії міжнародному тероризму. Питання співробітництва НАТО з іншими міжнародними організаціями, зокрема ООН та ЄС. Роль Альянсу у забезпеченні безпеки країн-членів та партнерів у євроатлантичному регіоні.

Тема 8. Україна в системі міжнародної безпеки

Роль та місце України в сучасній системі міжнародної безпеки. Виклики та загрози, з якими стикається Україна в умовах геополітичної нестабільності та військової агресії РФ. Міжнародно-правові та політичні механізми забезпечення безпеки України, її участь у міжнародних організаціях, таких як ООН, ОБСЄ, НАТО, а також співпраця з Європейським Союзом. Роль України у формуванні глобальної та регіональної безпекової політики, особливості її стратегічного партнерства та зусилля з інтеграції до євроатлантичного безпекового простору.

II. РОЗПОДІЛ НАВЧАЛЬНОГО ЧАСУ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗА ТЕМАМИ ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ

Самостійна робота здобувачів вищої освіти є невід’ємною частиною організації навчального процесу, яка дозволяє здобувачам більш глибоко опанувати навчальний матеріал, розвинути аналітичні навички та критичного мислення.

Важливим аспектом організації самостійної роботи є чіткий розподіл часу за темами, що дозволяє здобувачам структурувати свою діяльність, раціонально використовувати навчальний час та досягати поставлених результатів навчання.

В таблиці представлено розподіл навчального часу для самостійної роботи за ключовими темами курсу, що допоможе здобувачам більш ефективно планувати свої навчальні завдання та досягати навчальних цілей.

Таблиця 2.1. - Розподіл самостійної роботи здобувачів за темами дисципліни та годинами

№ з/п	Назва теми заняття	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Тема 1. Становлення та розвиток безпекових досліджень	8	10
2	Тема 2. Система міжнародної безпеки	8	10
3	Тема 3. Правові основи забезпечення міжнародної безпеки	8	10
4	Тема 4. Інституційні основи підтримання міжнародної безпеки	8	10
5	Тема 5. Стратегії та політика забезпечення міжнародної економічної безпеки	6	10
6	Тема 6. Міжнародна продовольча безпека та напрями її забезпечення	6	10
7	Тема 7. Роль НАТО в системі міжнародної та євроатлантичної безпеки	6	10
8	Тема 8. Україна в системі міжнародної безпеки	6	10
Разом		50	80

ІІІ. МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ ЗА ТЕМАМИ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

РОЗДІЛ 1. МІСЦЕ МІЖНАРОДНОЇ БЕЗПЕКИ В СИСТЕМІ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

Тема 1. Становлення та розвиток безпекових досліджень

Ключові терміни: глобальна безпека, суверенітет держави, національна безпека, стабільність держави, міжнародна безпека, розвиток держави, фактори напруги, міжнародні конфлікти, національні інтереси.

Тестові завдання:

1. *Вкажіть сфери діяльності держави є визначальними для формування національної безпеки:*

- а) демографічна, культурна, освітня;
- б) політична, військова;
- в) економічна, соціальна, екологічна;
- г) науково-технічна, інноваційна.

2. *Назвіть, до якого типу держав за рівнем політичного впливу в міжнародних відносинах можна віднести Україну:*

- а) велика світова держава, глобальний лідер;
- б) держава-партнер;
- в) політично та соціально-економічно нестабільна держава;
- г) держава-аутсайдер.

3. *Якому рівню відповідає національна безпека:*

- а) глобальному;
- б) локальному;
- в) регіональному;
- г) вірна відповідь відсутня.

4. *Як називається форма безпеки, коли захист життєво важливих інтересів держави досягається за рахунок запланованих заходів:*

- а) динамічна;
- б) уявна;
- в) реальна;
- г) потенційна.

5. *За просторими аспектами безпека буває:*

- а) динамічною;
- б) національною;
- в) глобальною;
- г) національною.

6. *Ознаками світового геополітичного позиціювання у сфері безпеки держави є:*

- а) військово-політична могутність держави;
- б) дипломатичний вплив;
- в) втручання у справи інших держав;
- г) зручне геополітичне положення держави.

7. *Який фактор вагомого впливу з позиції міжнародної безпеки це:*

- а) високий соціально-економічний і політико-екологічний розвиток держави;
- б) високий науково-технічний і технологічний розвиток держави;
- в) значний ресурсний потенціал країни;
- г) дипломатичний вплив держави.

Тематика індивідуальних завдань:

1. Міжнародне безпекове середовище: виклики і загрози національній безпеці
2. України.
3. Загострення геополітичного суперництва та боротьба за національні ресурси.
4. Європейська система безпеки: оптимальна модель та реальний стан.
5. Безпекове середовище України в Європейському просторі.
6. Вплив євроінтеграційних процесів на безпеку України.
7. Сучасні виклики України в умовах кризи світового порядку.
8. Нові виклики і загрози для міжнародної безпеки сучасної держави.
9. Інформаційна безпека України: сучасні виклики, загрози та механізми протидії негативним чинникам впливу.
10. Виклики та загрози в глобальному кіберпросторі: заходи з підвищення кібербезпеки у сучасному світі.

Методичні рекомендації до виконання індивідуальної роботи

Індивідуальна робота з дисципліни «Міжнародна безпека України» є частиною самостійної роботи здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти та виконується у формі науково-реферативної роботи за пропонованою тематикою за темами навчальної дисципліни. Здобувач

виконує одну роботу впродовж навчального семестру та має можливість представити її на відповідному практичному занятті (за темою дисципліни). Здобувач має право інтерпретувати назву індивідуальної роботи або запропонувати власну тему, попередньо узгодивши її з викладачем.

Основні вимоги до написання та оформлення індивідуальної науково-реферативної роботи:

Реферат повинен мати обсяг від 10 до 25 сторінок формату А4 (шрифт Times New Roman, розмір 14, міжрядковий інтервал 1,5). Структура роботи має включати: план, основну частину, оформлену відповідно до зазначеного плану, висновки та список використаних джерел, складений згідно з вимогами ДСТУ 8302:2015. Додатково, в рефераті можна навести словник базових понять за темою, що сприятиме кращому розумінню матеріалу.

З метою презентування результатів науково-реферативної роботи на практичному занятті здобувач готує презентацію, яка супроводжує виступ.

Для підготовки презентацій можна здобувач може використовувати різні програмні інструменти, які дозволяють створювати візуально привабливі та функціональні презентації. Наприклад:

1. Microsoft PowerPoint - найбільш відома та популярна програма для створення презентацій. Програма пропонує широкий набір інструментів для дизайну, анімацій та форматування та має інтеграцію з іншими програмами пакету Microsoft Office.

2. Google Slide - а веб-альтернатива PowerPoint від Google, яка дозволяє працювати в режимі реального часу з іншими користувачами.

3. Canva – сучасна онлайн-платформа для створення візуальних матеріалів. Інструмент пропонує готові шаблони та зручний інтерфейс для створення стильних та професійних слайдів.

4. Prezi – цікавий інструмент до створення презентацій з інтерактивним, нелінійним форматом, що використовує масштабування та переходи між елементами для інтерактивного відображення інформації.

5. Keynot - програма для створення презентацій на платформах Apple (macOS, iOS) та пропонує стильні шаблони, інтуїтивний інтерфейс та інтеграцію з екосистемою Apple.

6. LibreOffice Impress - альтернатива PowerPoint в рамках пакету LibreOffice, що має основні функції для створення презентацій, хоча інтерфейс може бути менш інтуїтивним для нових користувачів та підтримує роботу з форматами Microsoft Office.

7. *Visme* - онлайн-інструмент для створення презентацій, інфографіки та інших візуальних матеріалів, який має інструменти для анімації та інтреактиву та пропонує широкий набір шаблонів та графічних

Рекомендації щодо підготовки презентації до науково-реферативної роботи здобувача:

Структура презентації. Важливо заздалегідь продумати свій виступ та підготувати матеріали, що будуть винесені на слайди. Доцільно структурувати презентацію таким чином:

Слайд 1: Титульний слайд – назва індивідуального завдання (науково-реферативної роботи), ваше ім'я та прізвище, курс, спеціальність, науковий керівник.

Слайд 2: Вступ – короткий опис теми, актуальність дослідження.

Слайд 3-4: Мета та завдання роботи – чітко визначені цілі та дослідницькі завдання.

Слайди 5-10 (умовно, може бути менше): Основна частина – ключові тези реферату з акцентом на важливі моменти та аналіз досліджень.

Слайд 11: Висновки – основні підсумки та результати дослідження.

Слайд 12: Список використаних джерел – стислий список ключових джерел, на які спиралися (на яких реально були використані при підготовці індивідуального завдання).

Це орієнтовний перелік та наповнення слайдів, кількість може варіюватися, оптимально 7-9 слайдів.

Важливо виносити на слайді головні думки або візуальне супроводження науково роботи (діаграми, таблиці, схеми, малюнки та ін.), що доповнить та посилить доповідь.

Використовуйте короткі, чіткі тези для кожного слайду, намагайтесь уникати надлишку тексту – це зайве, висловлюйтеся лаконічно. Використовуйте маркери або нумерацію для переліків. Також важливим є кольорова гама - використовуйте контрастні кольори для виділення ключових моментів, але уникайте перенасичення кольорів.

Форматування та шрифти презентації: стандартний шрифт для тексту: Arial або Times New Roman, розмір 24-32 для заголовків, 18–24 для основного тексту. Чітко дотримуйтеся єдиного стилю шрифтів і форматування та використовуйте максимальну кількість 6–8 рядків тексту на одному слайді.

Розрахуйте час виступу не більше 10-15 хвилин.

Будьте готові відповідати на запитання аудиторії, пояснювати додаткові аспекти дослідження або методології.

Тема 2. Система міжнародної безпеки

Ключові терміни: міжнародна безпека, система безпеки, «криза», «конфлікт», міжнародні відносини, міжнародні конфлікти, інтенсивність, масштабність, міжнаціональні конфлікти, прогнозування, глобальні інтереси, національні інтереси, національні можливості.

Тестові завдання:

1. Які типові ознаки притаманні державі-партнеру у міжнародних відносинах:

- а) високий рівень соціально-економічного розвитку;
- б) належність до міжнародних організацій;
- в) проблеми у забезпеченні національної безпеки;
- г) домінування дипломатичного впливу.

2. Оберіть типові ознаки, що притаманні державі-аутсайдеру у міжнародних відносинах:

- а) політично-економічна і соціально-екологічна залежність;
- б) високий рівень дипломатичного впливу;
- в) високий потенціал держави;
- г) наявність значного зовнішнього боргу.

3. Життєво важливими інтересами держави є:

- а) науково-практичні концепції щодо розвитку національної безпеки держави в цілому та її елементів;
- б) раціональні заходи щодо збереження суверенітету держави та її територіальної цілісності;
- в) довгострокова та короткострокова стратегія національного розвитку держави;
- г) забезпечення раціонального розвитку держави як повноправного учасника міжнародних відносин та самодостатньої системи протистояти зовнішнім і внутрішнім загрозам і викликам сучасності.

4. Роль міжнародних економічних відносин у світовому просторі полягає у:

- а) забезпеченні світових комунікаційних зв'язків;
- б) посиленні взаємозалежності та взаємодії держав між собою;
- в) покращенні партнерства та співробітництва;
- г) покращенні темпів розвитку та пропорцій міжнародних економічних відносин.

5. Виділяють економічні рівні міжнародних економічних відносин, зокрема:

- а) національний, міжнародний;
- б) взаємодія, співробітництво, інтеграція;
- в) інтернаціональний, національний;
- г) мікроекономічний, макроекономічний.

6. Національний рівень міжнародних економічних відносин - це:

- а) міжнародні економічні взаємовідносини та взаємозв'язки окремих держав;
- б) економічні відносини інтеграційних регіонів;
- в) взаєморозуміння держав на засадах сталого розвитку;
- г) з'єднання або об'єднання економічних взаємовідносин між державами.

7. До яких основних правил зводяться принципи структурної перебудови стратегічного розвитку України?

- а) підвищення регулюючої ролі держави;
- б) сталий розвиток;
- в) використання інтеграційних процесів;
- г) соціально-економічний розвиток.

Тематика індивідуальних завдань:

1. Поняття та основні характеристики політичного конфлікту.
2. Особливості конфліктології та теорії переговорів.
3. Воєнно-політичні конфлікти в системі міжнародної безпеки.
4. Міжнародна політика і глобальні проблеми сучасності.
5. Динаміка конфлікту і механізми його розвитку
6. Актуальні проблеми міжнародних відносин та зовнішньої політики.
7. Сучасні концепції міжнародної безпеки в умовах.
8. забезпечення миру та української державності.
9. Національні інтереси держави і проблема їх реалізації в умовах глобальних трансформацій.
10. Суперечність між міжнародними та національними інтересами.
11. Нова модель розвитку національної безпеки України в умовах глобалізації.
12. Інститути системи міжнародної безпеки.

Методичні рекомендації до виконання індивідуальної роботи – див. стор.12.

Тема 3. Правові основи забезпечення міжнародної безпеки

Ключові терміни: міжнародне право, міжнародна комунікація, держава, міжнародні організації, міжнародне визнання, дипломатичні відносини, Рада безпеки ООН, багатовекторність зовнішньої політики, двостороннє співробітництво, багатостороннє співробітництво, дипломат, функціональні обов'язки, дипломатична відповідальність.

Тестові завдання:

1. Який документ є основоположним у сфері міжнародної безпеки та визначає головні принципи підтримання миру?

- а) Хартія ООН;
- б) Женевська конвенція;
- в) Вашингтонський договір;
- г) Декларація прав людини.

2. Яка стаття Статуту ООН регулює використання збройної сили для підтримання міжнародного миру та безпеки?

- а) Стаття 1;
- б) Стаття 51;
- в) Стаття 7;
- г) Стаття 10.

3. Яка організація є відповідальною за прийняття резолюцій щодо підтримання миру та безпеки відповідно до Статуту ООН?

- а) Генеральна Асамблея ООН;
- б) Рада Безпеки ООН;
- в) Міжнародний суд ООН;
- г) Економічна і соціальна рада ООН.

4. Що є правовою основою для миротворчих операцій ООН?

- а) Конвенція про мирне вирішення міжнародних спорів;
- б) Мандат Ради Безпеки ООН;
- в) Декларація про мирне співіснування держав;
- г) Женевські угоди.

5. Який міжнародний договір регулює питання нерозповсюдження ядерної зброї?

- а) Договір про заборону ядерних випробувань;
- б) Договір про нерозповсюдження ядерної зброї;
- в) Договір про знищення хімічної зброї;
- г) Конвенція про ядерну безпеку.

6. Який міжнародний суд розглядає спори між державами щодо порушення міжнародних зобов'язань у сфері безпеки?

- а) Міжнародний кримінальний суд;
- б) Європейський суд з прав людини;
- в) Міжнародний суд ООН;
- г) Суд ЄС.

7. Що регулює Женевська конвенція 1949 року?

- а) права біженців;
- б) захист жертв війни та військовополонених;
- в) нерозповсюдження зброї масового знищення;
- г) торгові відносини між державами.

Тематика індивідуальних завдань:

1. Роль Статуту ООН у забезпеченні міжнародної безпеки: аналіз основних принципів і норм.

2. Міжнародні миротворчі операції під егідою ООН: правові основи та сучасні виклики.

3. Правові аспекти застосування сили в міжнародних відносинах: Стаття 51 Статуту ООН та її значення.

4. Рада Безпеки ООН як ключовий орган міжнародної безпеки: механізми прийняття рішень та їхня ефективність.

5. Договір про нерозповсюдження ядерної зброї: правова основа і виклики сучасності.

6. Міжнародне право та боротьба з тероризмом: правові механізми та інструменти забезпечення глобальної безпеки.

7. Женевські конвенції та їхня роль у захисті прав цивільного населення під час збройних конфліктів.

8. Міжнародний суд ООН: правові механізми вирішення спорів у сфері безпеки.

9. Правове регулювання кібербезпеки у міжнародному праві: виклики та перспективи.

10. Міжнародні угоди про контроль над озброєнням: правові основи та проблеми імплементації.

Методичні рекомендації до виконання індивідуальної роботи – див. стор.12.

Тема 4. Інституційні основи підтримання міжнародної безпеки

Ключові терміни: міжнародне право, українське законодавство, нормативно-правові системи, міжнародні відносини, правові норми, міжнародні неурядові організації, міжнародна безпека, міжнародні відносини.

Тестові завдання:

1. *Міжнародні неурядові організації - це:*
  - а) громадські об'єднання індивідів, які беруть участь у політичній діяльності, у тому числі і поза межами держави свого перебування;
  - б) неурядовими організаціями, які або працюють на міжнародному рівні, або мають міжнародних членів;
  - в) добровільні об'єднання держав відповідно до міжнародного права, на основі міжнародних договорів для співпраці, які мають структуру органів управління і загальні цілі;
  - г) об'єднання країн, що створено на основі міжнародного договору з метою сприяння вирішенню зазначених цим договором проблем.

2. *Які існують форми міжнародних інтеграційних угруповань:*
  - а) митний союз, зона вільної торгівлі, економічний союз;
  - б) зона вільної торгівлі, світовий ринок, політичний союз;
  - в) міжнародний ринок, валютний союз, митний союз, політичний союз (повна інтеграція);
  - г) спільний ринок, зона вільної торгівлі.

3. *Серед наведених загальних принципів міжнародного співробітництва, знайдіть найголовніші:*
  - а) принцип мирного співіснування, принцип суверенної рівності держав;
  - б) принцип найбільшого сприяння, принцип сумлінного виконання обов'язків;
  - в) принцип взаємовигоди у відносинах;
  - г) принцип прозорості у відносинах, принцип рівності держав.

4. *Визначте, до якої категорії відноситься функція міжнародної неурядової організації, що визначає сфери відповідності інтересів держав:*
  - а) функціональна;
  - б) регулююча;
  - в) оперативно-організаційна;
  - г) контролююча.

5. *Чим міжнародні неурядові організації відрізняються від міжнародних урядових організацій:*

- а) вони утворюються на основі спільної угоди чи договору між державами;
- б) діяльність її учасників здійснюється поза межами зовнішньої політики держав;
- в) слугують цілям та інтересам держави;
- г) утворюються шляхом об'єднання фізичних або юридичних осіб.

6. *Документ, на основі якого почалося співробітництво України та ЄС:*

- а) Угода про партнерство та співробітництво між ЄС та Україною;
- б) Угода про асоціацію Європейського Союзу щодо України;
- в) Національна стратегія інтеграції України в ЄС;
- г) вірна відповідь відсутня.

7. *Міжнародні неурядові економічні організації можна поділити на такі групи:*

- а) загальноекономічні, галузеві, кооперативні, громадські;
- б) національні, регіональні;
- в) міжнародні, національні;
- г) вірна відповідь відсутня

Тематика індивідуальних завдань:

1. Особливості міжнародно-правової суб'єктності неурядових організацій.
2. Роль неурядових організацій у становленні та розвитку правозахисного руху.
3. Механізми взаємодії між неурядовими організаціями та міжнародними організаціями.
4. Правосуб'єктність міжнародних неурядових організацій: стан і перспективи розвитку.
5. Механізм функціонування міжнародних неурядових організацій.
6. Механізм адміністративно-правового регулювання діяльності неурядових правозахисних організацій в Україні.
7. Особливості інституалізації міжнародних неурядових організацій та їх взаємодії з державами.
8. Особливості неурядові організації європейських країн.
9. Місце міжнародних неурядових організацій в сучасній політичній системі України.
10. Неурядові екологічні організації на території України:

стратегічні орієнтири розвитку.

Методичні рекомендації до виконання індивідуальної роботи – див. стор.12.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. ГЛОБАЛЬНІ СТРАТЕГІЇ ТА ПОЛІТИКИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ БЕЗПЕКИ: ЕКОНОМІЧНИЙ, ПРОДОВОЛЬЧИЙ ТА ОБОРОННИЙ ВИМІРИ

Тема 5. Стратегії та політика забезпечення міжнародної економічної безпеки

Ключові терміни: міжнародна економічна безпека, глобалізація, економічна політика, глобальні ризики, геоекономіка, економічний націоналізм, економічний протекціонізм, міжнародне економічне співробітництво, енергетична безпека, фінансова стабільність.

Тестові завдання:

1. *Що таке міжнародна економічна безпека?*
  - а) стан економічної стабільності у межах однієї країни;
  - б) стан захищеності національної економіки від зовнішніх і внутрішніх загроз;
  - в) політика забезпечення соціального добробуту населення;
  - г) стан залежності економіки від зовнішньої торгівлі.

2. *Який фактор не є частиною стратегії забезпечення міжнародної економічної безпеки?*
  - а) розвиток стратегічних сировинних ресурсів;
  - б) введення міжнародних економічних санкцій;
  - в) підвищення ролі технологічних інновацій;
  - г) ігнорування геополітичних ризиків.

3. *Що означає термін «економічний протекціонізм»?*
  - а) заборона зовнішньої торгівлі;
  - б) політика захисту національної економіки через митні та торгові бар'єри;
  - в) вільна торгівля між країнами;
  - г) збільшення іноземних інвестицій у національну економіку.

4. Яке з наступних визначень найточніше описує поняття «геоекономіка»?

- а) політика захисту національних підприємств;
- б) аналіз економічних процесів у контексті геополітичних впливів;
- в) розподіл ресурсів у національній економіці;
- г) регулювання внутрішніх економічних відносин країни.

5. Який із наступних чинників найчастіше загрожує міжнародній економічній безпеці?

- а) зростання ВВП;
- б) фінансова криза;
- в) зростання рівня експорту;
- г) політична стабільність.

6. Яка організація була створена для підтримання глобальної економічної стабільності після Другої світової війни?

- а) Світовий банк;
- б) Організація Об'єднаних Націй (ООН);
- в) Міжнародний валютний фонд (МВФ);
- г) Всесвітня організація торгівлі (СОТ).

7. Що таке енергетична безпека?

- а) захист енергетичних ресурсів від військових загроз;
- б) здатність країни стабільно забезпечувати енергетичні потреби без зовнішніх і внутрішніх загроз;
- в) інвестування в розвиток відновлюваних джерел енергії;
- г) контроль над внутрішнім енергетичним ринком.

Тематика індивідуальних завдань:

1. Економічні санкції як інструмент міжнародної економічної політики та їхній вплив на економічну безпеку.

2. Дослідження ефективності економічних санкцій та їхнього впливу на міжнародну економічну стабільність.

3. Фінансові кризи та їхній вплив на міжнародну економічну безпеку: причини, наслідки та стратегії подолання.

4. Інноваційні технології та їхній вплив на стратегії забезпечення міжнародної економічної безпеки.

5. Дослідження ролі технологій у зміцненні економічної безпеки держав, особливо у сфері фінансів, енергетики та кібербезпеки.

6. Глобалізація та її вплив на економічну безпеку національних держав.

7. Роль економічної дипломатії у забезпеченні міжнародної

економічної безпеки.

8. Аналіз стратегії міжнародної економічної безпеки України: виклики та перспективи.

9. Глобальні ризики та їх вплив на стратегії забезпечення економічної безпеки держав.

10. Стратегії протекціонізму у зовнішньоекономічній політиці: переваги та ризики для міжнародної економічної безпеки.

Методичні рекомендації до виконання індивідуальної роботи – див. стор.12.

Тема 6. Міжнародна продовольча безпека та напрями її забезпечення

Ключові терміни: продовольча безпека, продовольчий суверенітет, продовольча криза, харчові ланцюги постачання, аграрна політика, сталий розвиток сільського господарства, генетично модифіковані організми (ГМО), ФАО (Продовольча і сільськогосподарська організація ООН), продовольчі субсидії, сільськогосподарська продуктивність.

Тестові завдання:

1. *Що таке продовольча безпека?*

а) виробництво продовольчих товарів виключно для внутрішнього ринку країни

б) стан, при якому всі люди мають постійний доступ до достатньої кількості безпечної та поживної їжі

в) політика, спрямована на розвиток аграрного сектора в країні

г) система контролю якості харчових продуктів у межах національного ринку.

2. *Яка організація відповідає за міжнародну координацію зусиль у галузі продовольчої безпеки?*

а) СОТ (Світова організація торгівлі);

б) ООН;

в) ФАО (Продовольча і сільськогосподарська організація ООН);

г) МВФ (Міжнародний валютний фонд).

3. *Що є однією з основних причин глобального голоду?*

а) надлишкове виробництво продуктів харчування;

б) низька вартість сільськогосподарської продукції;

в) нерівномірний розподіл продуктів харчування та економічні нерівності;

г) високий рівень сільськогосподарської продуктивності.

4. Як зміни клімату впливають на міжнародну продовольчу безпеку?

- а) збільшують врожайність на всіх континентах;
- б) не впливають на продовольчу безпеку;
- в) викликають скорочення врожайності через посухи, зміни температури та екстремальні погодні явища;
- г) підвищують стійкість харчових ланцюгів постачання.

5. Що означає термін «сільськогосподарська продуктивність»?

- а) кількість продовольчих товарів, вироблених з мінімальними витратами;
- б) ефективність виробництва сільськогосподарських товарів з використанням наявних ресурсів;
- в) виробництво експортної сільськогосподарської продукції;
- г) загальна кількість вирощених продуктів у світі.

6. Який термін описує право держави самотійно визначати свою аграрну та продовольчу політику?

- а) продовольча безпека;
- б) продовольча криза;
- в) продовольчий суверенітет;
- г) сталий розвиток сільського господарства

7. Який з наступних чинників найчастіше веде до продовольчої кризи в країнах, що розвиваються?

- а) високий рівень експорту сільськогосподарських товарів;
- б) інвестиції в сільське господарство;
- в) військові конфлікти та кліматичні катастрофи;
- г) збільшення обсягу продовольчих запасів.

Тематика індивідуальних завдань:

1. Вплив зміни клімату на продовольчу безпеку в країнах, що розвиваються.

2. Роль ФАО (Продовольчої і сільськогосподарської організації ООН). у забезпеченні глобальної продовольчої безпеки.

3. Продовольча криза: причини, наслідки та механізми подолання.

4. Огляд діяльності ФАО в контексті підтримки продовольчої стабільності в уразливих країнах.

5. Проблеми продовольчої безпеки та сталого розвитку сільського господарства у світі.

6. Україна та глобальна продовольча безпека в умовах війни.

7. Міжнародна підтримка України у забезпеченні глобальної

продовольчої безпеки.

8. Вплив глобалізації на розвиток агропродовольчої сфери.

9. Забезпечення національної харчової безпеки.

10. Оцінка експортно-імпортних операцій агропродовольчої продукції в Україні.

Методичні рекомендації до виконання індивідуальної роботи – див. стор.12.

Тема 7. Роль НАТО в системі міжнародної та євроатлантичної безпеки

Ключові терміни: НАТО, євроатлантична безпека, колективна оборона, Стаття 5 Вашингтонського договору, Рада Євроатлантичного партнерства, міжнародна безпека, «безпекова парасолька» НАТО, концепція стратегічної безпеки,.

Тестові завдання:

1. *Що є основною метою НАТО?*

- а) захист країн-членів від кіберзагроз;
- б) забезпечення колективної оборони країн-членів;
- в) розвиток економічних відносин між країнами Європи;
- г) вирішення міжнародних торговельних конфліктів.

2. *Яка стаття Вашингтонського договору описує принцип колективної оборони?*

- а) Стаття 1;
- б) Стаття 3;
- в) Стаття 5;
- г) Стаття 7.

3. *Що таке Рада Євроатлантичного партнерства?*

- а) орган для економічного співробітництва між країнами-членами НАТО;
- б) форум для співпраці між країнами НАТО та партнерами в питаннях безпеки;
- в) міжнародна торговельна організація;
- г) координаційний центр для проведення військових операцій НАТО.

4. *Коли була заснована НАТО?*

- а) 1945 рік;

- б) 1950 рік;
- в) 1949 рік;
- г) 1960 рік.

5. Яка програма НАТО спрямована на зміцнення довіри між країнами-членами та партнерами?

- а) євроатлантична ініціатива;
- б) програма стабільності;
- в) партнерство заради миру (ПЗМ);
- г) план дій для Європи.

6. Яка організація виступає партнером НАТО у сфері європейської безпеки?

- а) ООН;
- б) ОБСЄ (Організація з безпеки та співробітництва в Європі);
- в) ЄС (Європейський Союз);
- г) МВФ (Міжнародний валютний фонд).

7. Яка країна не є членом НАТО?

- а) Німеччина;
- б) Франція;
- в) Україна;
- г) США.

Тематика індивідуальних завдань:

1. Історичні етапи розвитку НАТО та їхній вплив на міжнародну безпеку.
2. Роль НАТО у сучасній системі євроатлантичної безпеки.
3. Адаптація стратегічної концепції НАТО до сучасних загроз міжнародній безпеці.
4. Вплив розширення НАТО на безпеку Східної Європи.
5. Колективна оборона НАТО: механізми реалізації та виклики сьогодення.
6. Партнерство заради миру: співпраця НАТО з країнами-партнерами.
7. Співпраця НАТО та ЄС у сфері безпеки: досягнення та перспективи.
8. Роль НАТО у врегулюванні міжнародних конфліктів: приклади Косово та Афганістану.
9. Значення статті 5 Вашингтонського договору у сучасній політиці НАТО.
10. Роль НАТО у боротьбі з гібридними загрозами.

Методичні рекомендації до виконання індивідуальної роботи – див. стор.12.

Тема 8. Україна в системі міжнародної безпеки

Ключові терміни: двостороннє співробітництво, сфера безпека, міжнародна безпека України, безпекові формати, Угода про асоціацію, економічна дипломатія, національні інтереси, діяльність дипломатичних служб.

Тестові завдання:

1. Яка організація відіграє ключову роль у забезпеченні колективної оборони в Європі, з якою Україна активно співпрацює?

- а) ООН;
- б) НАТО;
- в) ОБСЄ;
- г) ЄС.

2. Коли Україна підписала Хартію про особливе партнерство з НАТО?

- а) 1991 рік;
- б) 1997 рік;
- в) 2004 рік;
- г) 2014 рік.

3. Який основний принцип міжнародної безпеки реалізується через участь України в миротворчих операціях?

- а) глобальна стабільність;
- б) колективна безпека;
- в) військовий нейтралітет;
- г) геополітичне розширення.

4. Яка стратегія визначає національні пріоритети України в сфері безпеки?

- а) стратегія сталого розвитку;
- б) національна стратегія кібербезпеки;
- в) воєнна доктрина України;
- г) стратегія зовнішньої політики.

5. Що є основною метою співробітництва між Україною та НАТО?

- а) економічний розвиток;
- б) реформування збройних сил та підвищення обороноздатності;
- в) розвиток культурних відносин;
- г) міжнародне визнання України.

6. *Який документ визначає основні пріоритети України щодо інтеграції до євроатлантичної безпекової системи?*

- а) Угода про асоціацію з ЄС;
- б) Закон про національну безпеку України;
- в) Хартія про особливе партнерство з НАТО;
- г) Стратегія оборони України.

7. *Яка основна мета Хартії про особливе партнерство між Україною та НАТО, підписаної у 1997 році?*

- а) економічна інтеграція;
- б) співробітництво у сфері оборони та безпеки;
- в) розвиток культурних відносин;
- г) поліпшення дипломатичних відносин.

Тематика індивідуальних завдань:

1. Угода про співробітництво у сфері безпеки між Україною та країною світу (на вибір).
2. Нові умови та реалії співробітництва України та країн-партнерів.
3. Співробітництво у сфері реформування сектору безпеки.
4. Партнерство Україна-ЄС у безпековій сфері.
5. Роль України в системі міжнародної безпеки.
6. Міжнародне співробітництво та європейська інтеграція.
7. Стан та перспективи військово-політичного співробітництва Україна-НАТО.
8. Україна в системі міжнародних відносин.
9. Національна безпека України крізь призму співробітництва з міжнародними організаціями.
10. Військова євроінтеграція: як Україна виконує свої безпекові зобов'язання за угодою з ЄС.

Методичні рекомендації до виконання індивідуальної роботи – див. стор.12.

IV. НЕФОРМАЛЬНА ОСВІТА ТА КРИТЕРІЇ ЇЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ

Здобувач має право на отримання неформальної освіти за дисципліною. *Неформальна освіта здобувачів* вищої освіти є невід'ємною складовою сучасного навчального процесу, яка суттєво доповнює традиційні форми академічного навчання та сприяє більш поглибленому засвоєнню навчального матеріалу. Вона охоплює різноманітні освітні активності, що не входять до обов'язкових навчальних планів, але суттєво сприяють розвитку професійних навичок і компетенцій здобувачів.

Орієнтовний перелік освітніх платформ (в тому числі онлайн-платформ), організацій та освітніх проектів, що займаються просвітою у сфері міжнародних відносин та пропонується здобувачам у якості форм неформальної освіти:

- ✓ Coursera
- ✓ Prometheus
- ✓ EdEra
- ✓ edX
- ✓ FutureLearn
- ✓ Khan Academy
- ✓ MIT Open Courseware
- ✓ Udacity
- ✓ Студія онлайн-освіти EdEra
- ✓ Академія онлайн – Дипломатична академія України
- ✓ Асоціація правників України (освітня платформа)

Здобувач має право на зарахування результатів отриманих за неформальною освітою, за умов отримання підтверджуючого документу з кількістю годин та/або кредитів. Зарахування результатів неформальної освіти відбувається відповідно до вимог ДБТУ.

У Державному біотехнологічному університеті питання, що стосуються неформальної освіти здобувачів регламентуються «Положенням про порядок визнання результатів навчання, отриманих у закладах вищої освіти, у неформальній та інформальній освіті» від 28 жовтня 2021р. URL: <https://biotechuniv.edu.ua/pro-universitet/publiczna-informatsiya/normativna-baza>, яке розроблено відповідно до Закону України «Про освіту» та Положенням про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 11.07.2019 № 977.

Неформальна освіта - це освіта, що здобувається за освітніми програмами та не передбачає присудження (присвоєння) визнаних

державою кваліфікацій за рівнями освіти, але може завершуватися присвоєнням професійних та/або присудженням часткових освітніх кваліфікацій.

У відповідності з класифікацією ЮНЕСКО до неформальної освіти належать навчальні програми, професійно спрямовані й загальнокультурні курси інтенсивного навчання в центрах освіти, семінари, гуртки, що організовуються і проводяться поза формальною системою освіти тощо.

Неформальна освіта відбувається у межах офіційного середовища, але не є офіційно визнаною, результати навчання не завжди підтверджуються відповідними документами.

Неформальна освіта може здобуватися як за денною (тренінги, майстер-класи, семінари тощо), так і за заочною/дистанційною формами навчання (дистанційні курси, вебінари тощо).

Метою неформальної освіти є покращення якості освітніх послуг завдяки:

- підвищенню ефективності наукових досліджень;
- збагаченню індивідуального досвіду учасників освітнього процесу;
- професійному розвитку та підвищенню конкурентоспроможності випускників ДБТУ на українському та міжнародному ринках праці.

Основними завданнями неформальної освіти є:

- удосконалення раніше набутих та/або набуття нових компетентностей у межах професійної діяльності з урахуванням вимог стандарту вищої освіти певної спеціальності та певного рівня вищої освіти;

- набуття професійного досвіду під час проходження стажування (в тому числі закордонного) з метою підвищення кваліфікації;

- підвищення рівня теоретичної та практичної підготовки учасників освітнього процесу, проведення досліджень з використанням сучасного обладнання і технологій, опанування новітніми методами дослідження, набуття досвіду проведення науково-дослідної роботи та впровадження її результатів;

- підтримка наукових, соціальних і культурних взаємовідносин та зв'язків з іншими країнами.

- підвищення рівня володіння іноземними мовами.

Право на визнання результатів навчання у неформальній/інформальній освіті поширюється на здобувачів усіх рівнів вищої освіти.

Перезарахування результатів навчання, отриманих у неформальній/інформальній освіті - це процес визнання в системі формальної освіти знань, умінь та інших компетентностей, набутих у неформальній освіті, яке здійснюється на добровільній основі та передбачає підтвердження того, що здобувач досяг результатів навчання, передбачених освітньою програмою, за якою він навчається. Перезараховуватися можуть

результати навчання, отримання яких може підтверджуватися відповідним документом (сертифікатом, дипломом, свідоцтвом тощо), що ідентифікує особу здобувача і засвідчує результати його участі в певному освітньому заході неформальної освіти, а саме: онлайн, вечірньому чи очному курсі, у т.ч. з вивчення іноземної мови; програмі неакадемічних обмінів; конференції; конкурсі; круглому столі; олімпіаді; тренінгу; семінарі; майстер класі; бізнес-школі; стажуванні тощо.

Для перезарахування результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, здобувач подає до деканату факультету заяву та документи, що підтверджують його участь у заході неформальної освіти. На підставі поданої заяви декан факультету за погодженням з гарантом освітньої програми, за якою навчається здобувач, формує комісію з атестації (не менше 3 осіб) з числа членів проектної групи та групи забезпечення відповідної освітньої програми. Головою комісії призначається гарант відповідної освітньої програми.

Комісія визначає змістовну відповідність результатів неформального навчання та освітніх компонентів (дисципліни, курсової роботи, навчальної або виробничої практики), керуючись переліком компетентностей і результатів навчання, отримання яких передбачене освітньою програмою здобувача, та змістом заходу неформальної освіти. На основі робочої програми освітнього компонента комісія визначає обсяги перезарахування в кредитах ECTS.

Перезараховуватися можуть результати навчання неформальної освіти, що за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як освітньому компоненту в цілому, так і окремому змістовному модулю, розділу, темі, курсовій роботі тощо, які передбачені робочою програмою освітнього компонента.

Рішення комісії про перезарахування чи не перезарахування результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, затверджується деканом факультету та доводиться до відома здобувача і викладачів освітнього компонента, зазначеного в заяві, яка в подальшому разом з рішенням комісії зберігається в особовій справі здобувача.

Якщо згідно із затвердженим рішенням комісії перезарахуванню підлягає освітній компонент в цілому, підсумкову оцінку до відомості успішності вносить фахівець дирекції/деканату; якщо перезарахуванню підлягають окремі змістовні модулі, розділи, теми – результати атестації з заходу неформальної освіти в обов'язковому порядку враховуються викладачем при визначенні підсумкової оцінки з освітнього компонента.

V. ПОЛІТИКА АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Академічна доброчесність є ключовим принципом, який забезпечує якість освіти, сприяє справедливості в навчальному процесі та формує етичні норми для здобувачів вищої освіти. Вона передбачає чесне, відповідальне і добропорядне ставлення до навчання, досліджень та написання наукових робіт.

Основні принципи академічної доброчесності:

1. Принцип самостійності. Здобувачі повинні виконувати свої навчальні завдання самостійно, без незаконного використання чужих робіт чи ідей.

2. Принцип відповідальності. Відповідальність за результати своєї роботи, чесне представлення власних досягнень і наукових результатів.

3. Повага до інтелектуальної власності. Забороняється привласнення чужих ідей, результатів досліджень чи будь-яких інших матеріалів без належного посилання або дозволу. Плагіат – це серйозне порушення академічної етики.

4. Точність у цитуванні. Кожен використаний у роботі зовнішній джерело (література, статті, дослідження) має бути належно цитований. Це стосується як текстових матеріалів, так і будь-яких інших видів інформації (зображень, графіків, таблиць тощо).

5. Прозорість і відкритість. Навчальний процес має бути прозорим, а здобувачі повинні бути відкритими для перевірки своїх робіт, щоб підтвердити їх автентичність.

6. Чесність на екзаменах та при виконанні поточного контролю. Забороняється використання шпаргалок, підказок, технічних та мобільних пристроїв або будь-якої іншої неправомірної допомоги під час складання іспитів та поточного тестування за дисципліною.

7. Запобігання фальсифікації. Фальсифікація або викривлення результатів досліджень та даних суперечить принципам академічної доброчесності.

Відповідно до Положення ДБТУ «Про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин» від 28.10.2021. <https://biotechuniv.edu.ua/pro-universitet/publiczna-informatsiya/normatyvna-baza/> при контролі знань здобувачів застосовується принцип абсолютної нетерпимості до академічного плагіату.

Плагіат та несанкціоноване копіювання під час виконання письмових робіт або екзамену (включно з використанням мобільних пристроїв) є серйозними порушеннями норм академічної доброчесності та у разі виявлення таких фактів здобувачу анулюються отримані бали, він спрямовується на перескладання.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бехруз Х. Н. Право міжнародних організацій: навч.-метод. посіб. /Х. Н. Бехруз, О. Ю. Цибульська ; за ред. Х. Н. Бехруза ; Нац. ун-т «Одеська юридична академія». – Одеса : Фенікс, 2022. – 40 с.
2. Бисага Ю.М. Міжнародна безпека, національна безпека, конституційна безпека: теоретико-правові Порівняльно-аналітичне право. Ужгород: Ужгородський національний університет. 2020. Вип. 4. С. 43–49.
3. Бондарчук Н., Чупира О. Актуальні питання забезпечення міжнародної безпеки в рамках реалізації права держави на самооборону. Молодий вчений. 2021. 4 (92), 93-97. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2021-4-92-20>
4. Вашай Ю.В., Дорошенко, О. О. Гармонізація інформаційно-аналітичного забезпечення управління економічною безпекою держави в умовах військово-політичної нестабільності. Рівне: НУВГП, 2020. 110 с.
5. Величко К.Ю. Економічна дипломатія України в умовах війни. *Економічна стратегія та перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг: зб. наук. пр.* Вип.2(36). С.98-109.
6. Величко К.Ю. Основи дипломатії: конспект лекції з дисц. для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спец. 292 Міжнародні економічні відносини (дисципліна вільного вибору); уклад. К. Ю. Величко. Харків: ДБТУ, 2024. 103с.
7. Величко К.Ю. Основи дипломатії: метод. вказівки до самостійної роботи здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спец. 292 Міжнародні економічні відносини; уклад. К. Ю. Величко. Харків: ДБТУ, 2024. 45с.
8. Величко К.Ю. Бізнес-переговори: конспект лекції з дисц. для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти усіх спец. (дисципліна вільного вибору); уклад. К. Ю. Величко. Харків: ДБТУ, 2024. 96 с.
9. Величко К.Ю., Михайлова О.В. Вивчення міжнародного переговорного процесу як інструменту дипломатичного врегулювання конфліктів. *Модернізація вищої освіти та забезпечення якості освітньої діяльності в умовах європейської інтеграції*: матеріали Міжнар. науково-метод. конференції, 18 жовтня 2024 р. Харків: ДБТУ, 2024. С. 397-399. URL: <https://repo.btu.kharkov.ua/handle/123456789/58985> (дата звернення: 08.12.2024)
10. Войціховський. А.В. Інформаційна безпека як складова системи національної безпеки (міжнародний і зарубіжний досвід). Вісник Харківського національного університету імені ВН Каразіна. Серія «Право» Вип. 29. 2020. С. 281-288.
11. Грибіненко О.М. Міжнародна економічна безпека в контексті

сталого розвитку: Монографія. Д: Середняк Т.К., 2020. 434 с.

12. Грибіненко О.М. Міжнародна економічна безпека: детермінанти та складові розвитку. Економіка та держава. 2019. № 12. С. 121–126. <https://doi.org/10.32702/2306-680> Деделюк К.Ю. Економічна дипломатія: конспект лекцій. Луцьк: Східноєвропейський національний університет ім. Лесі Українки, 2017. –31 с.

13. Корольчук Л.В., Баула О.В., Галазюк Н.М., Зелінська О.М., Кравчук П.Я., Лютак О.М., Савош Л.В., Урбан О.А. Дипломатія. Навчальний посібник. Луцьк: ПП «Волинська друкарня» 2024, 340 с.

14. Дзьобань О.П. Національна безпека: світоглядні та теоретико-методологічні засади : монографія. Харків : Право. 2021.776 с.

15. Задоя А.О. Міжнародні економічні відносини: навчальний посібник. Частина 1 / А.О. Задоя, А.С. Магдич, О.А. Задоя. Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2021. 142 с.

16. Козак Ю.Г., Уханова І.О. Основи зовнішньоекономічної діяльності: К. Центр учбової літератури, 2022. 269 с.

17. Levkina R.V., Kotko Ya.M., Levkin A.V. Risk management system in transnational corporations. Міжнародна науково-практична конференція «Міжнародні економічні відносини: сталий розвиток України в умовах глобалізації та європейської економічної інтеграції: проблеми, перспективи, ефективність. Фенікс-2022». Харків: НТУ «ХП», 2022.

18. Левкіна Р.В., Котко Я.М. Перспективні напрями розвитку торговельного співробітництва між Україною та Туреччиною. V Міжнародна науково-практична конференція «Підприємництво і торгівля: тенденції розвитку». Одеса: Національний університет «Одеська політехніка», 2022. С.99-101.

19. Levkina R.V., Kotko Ya.M. The role of economic diplomacy in ensuring ukraines national security. Міжнародна науково-практична конференція «Міжнародні економічні відносини: сталий розвиток України в умовах глобалізації та європейської економічної інтеграції: проблеми, перспективи, ефективність. Фенікс-2022». Харків: НТУ «ХПУ». 2022.

20. Лютак О.М., Баула О.В., Галазюк Н.М., Зелінська О.М., Корольчук Л.В., Кравчук П.Я., Урбан О.А., Полянська Т.О. Міжнародні економічні відносини та світова політика. Частина 1: Навчальний посібник. Луцьк: друкарня «Волиньполіграф», 2022. 324 с.

21. Про національну безпеку України: Закон України. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2018 зі змінами та доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text> (дата звернення 20.09.2029).

22. Маргасова В.Г., Косач І.А., Руденко О.М. Національна безпека в системі інтересів суспільства та держави. Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Публічне управління та адміністрування. Том 34 (73)

№ 1 2023. С. 180-184.

23. Величко К.Ю. Економічна дипломатія України в умовах війни. *Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг* : зб. наук. пр. Харків : ДБТУ, 2024. Вип. 2 (36).

24. Резнікова О.О. Національна стійкість в умовах мінливого безпекового середовища : монографія. Київ : НІСД. 2022. 532 с.

25. Ситник Г. П., Орел М.Г. С41 Національна безпека в контексті європейської інтеграції України: підручник / Г. П. Ситник, М. Г. Орел; за ред. Г. П. Ситника. Київ: Міжрегіональна Академія управління персоналом, 2021. 372 с.

26. Ситник Г.П. Виклики національній безпеці у контексті формування нового світового порядку: курс лекцій. К: ТОВ "САК Лтд.", 2023. – 103 с.

27. Чітак В.В., Усманов Ю.І. Міжнародний і національно-правовий аналіз стану інформаційної безпеки України в умовах збройного конфлікту. Науковий вісник Ужгородського Національного Університету, Серія ПРАВО. Випуск 76: частина 2. 2023. с. 271-277.

28. Сидоров О.А. Світова економіка та міжнародні економічні відносини. Дніпро: Арт-Прес, 2023. 400 с.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
I. Зміст дисципліни за змістовими модулями та темами дисципліни	7
II. Розподіл навчального часу самостійної роботи за темами для здобувачів	11
III. Методичні матеріали за темами самостійної роботи	12
IV. Неформальна освіта та критерії її оцінювання за дисципліною	30
V. Політика академічної доброчесності	33
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	34

Навчальне видання

МІЖНАРОДНА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ

Методичні вказівки для самостійної та індивідуальної
роботи здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності
292 Міжнародні економічні відносини
ОПП Міжнародна економіка

Укладачі:

КОТКО Яна Миколаївна
ВЕЛИЧКО Катерина Юріївна

Підписано до друку
Формат 60 x 84 1/16. Гарнітура Garamond.
Умовн. друк. арк. – 1,2. Наклад - ел.видання
Державний біотехнологічний університет
61002, м. Харків, вул. Алчевських, 44